

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 10. 11. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

debilis chait ghabidin, male affectos, cum vero nec Pharisei sani essent, nec sine Christo ullus sit non deploratissima valetudinis, qui igitur sani? aut qui deinde iusti?

Hoc argumentum Pelagianis fauere videbatur, quia eo probabant, gratia non opus esse iustis, sicut non est medicina valentibus.

Verum Christus responderet Phariseis ex eorum argumento, nec tamen ideo concedit, vllum esse, cui gratia sua opus non sit. Indignabantur eum cum peccatoribus conuersari, si in sua eum consuetudine retinere potuissent, quandoquidem sese iustos arbitrabantur; nulla omnino fuisset querela. Ita Christus ad hoc respondet; si vos sancti, si sani, finite medicos ire ad impios, egrotos. Quemadmodum lac asini non nisi ad edes egrotorum deterebatur. Ambrosius de penitentia. Animaduerte tandem sententiam illam Domini singularem, quia dicit: non est opus sanis medicus, sed male habentibus: non enim veni vocare iustos, sed peccatores in penitentiam. Vocat ergo Dominus ad penitentiam peccatores, & optat medicum nossemus magis pro se quam sanis. Sed non ideo iustos praterit, quia peccatores adsciscit. Nam iustorum vita diuina vocatio est, sicut nonaginta & nouem oues in montibus dereliquit, qui vnam erraticam requisivit: illis debuit reddens iustitiam primum, istis beneficium misericordie collaturus.

§. 1. P. Cyprianus in Epist. ad Antonianum hinc probat lapsis facile ignoscendum, ille ad Nouatianos propentebat. Et iterum: Non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Quam potest exercere medicinam, qui dicit: ego solos sanos curo, quibus medicus necessarius non est: operemur nostram medelam nostram vulneratis exhibere debemus. Nec putemus mortuos esse, sed magis semianimes iacere eos, quos perfectione sine se a sauciatis videmus: qui si in totum mortui, nunquam de eisdem postmodum confessorum & martyrum fierent. Sed quoniam est in illis, quod ad penitentiam sequente reualecat ad fidem, & ad virtutem de penitentia robur armatur; quod armari non poterit, si quis desperatione deficiat, si ab Ecclesia pure & crudeliter segregatur, ad gentiles se vias & secularia opera conuertat, vel ad hereticos & schismaticos reuertatur ad Ecclesia transeat.

§. 3. Eodem argumento vtitur Epist. 77. ad Stephanum, ut persuadeat, eos facile in communionem recipere idos, quos Martinus Arelatenus fraude seduxerat. Cum ergo pastoribus talibus per quos Dominica oues peccatores negliguntur & pereunt, sic Dominus comminetur, quid nos aliud benignere facere oportet, frater charissime, quam colligendum & reuocandum? du Christi ouibus exhibere diligentiam plenam, & curandis lapsorum vulneribus paternam pietatis adhibere medicinam; quando & Dominus in Evangelio monet & dicit: Non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Nam etsi pastores multi sumus, ipsum tamen gregem pascimus, & oues vniuersas quas Christus sanguine suo & passione quasiuit, colligere & fouere debemus, nec pati supplices & dolentes fratres nostros crudeliter despicere, & superba quorundam presumptione calcari.

§. 4. Deum vero etiam sanis medicum esse ostendit Aug. Sermon de vocatione Pauli, & oratione Dominica. Tunc ergo medicus à sano contemptus est, nunc curat egrotum. Alia enim sunt precepta quadam medicina ad tenendam sanitatem, sanis enim dantur ne egrotent: Alia sunt autem, quae iam egroti cum accipiunt, recuperant quod amiserant. Bonum erat homini ut obediret medico, cum sanus esset, ne medico illi opus esset. Non est enim opus sanis medicus sed egrotantibus. Proprie quippe medicus dicitur, per quem sanitas recuperatur. Nam semper Deus medicus opus est etiam sanis, ut sanitas ipsa teneatur. Bonum ergo illi erat tenere perpetuam sanitatem, in qua conditus erat. Contempsit, abusus est, intemperantia sua decidit ad malam valetudinem huius mortalitatis: audiat vel modo precipientem medicum, ut possit inde surgere, quo per peccatum ipse decubuit.

Sanos itaque appellat, quasi concessione quadam, se enim illi sanos existimabant, licet eo gravius egrotarent, quo minus morbum nouerant. Monet autem ne sani agitis medicum inuideant.

VERSUS 13.

Euntes autem discite quid est, misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

QUESTIO I.

Quomodo misericordiam vult & non sacrificium?

§. 1. Osee 6. Deus ita loquitur **כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא זָבַח** Ki chesed chapatzti velo zabach, quia misericordiam volui, delectatus sum misericordia & non sacrificio. Sententia non est, noluisse Deum in veteri Testamento sacrificia, illa enim præceperat, sed omnibus misericordiam præponere. Itaq; negatio, **וְלֹא זָבַח**, comparationis vim habet. Maldon. notabilem locutionem, doctrina mea, non est mea. & Ioan. 7. 16. non estis vos. Rom. 10. 10. non est volentis, Aug. lib. 20. contra Faustum, quam sacrificium, quod indicant sequentia **וְדָעַת אֱלֹהִים בְּשׁוֹלֹת** vedahat elohim megholoth: scientiam Dei præ holocaustis. Scilicet illum Chaldaeus reddidit. Nam in eis, qui exercent misericordiam voluntas coram me est magis, quam in offerentibus sacrificia. Comparet igitur loquitur, & ostendit potissimum non sacrificio delectari, sed misericordiam. **כֶּסֶד** chesed. propterea affectus est pietatis erga parentes, liberos, amicos, beneficentia beneuolentia. Vnde & ciconiam vocant **חַסִּידָא** chasida ab effectu erga suos, quemadmodum Graeci conuerso ab illa aite nomen ad alia deriuauit: **παραγεν** enim & **ἀντιπαραγεν** dicunt naturali **σὸς** amare, redamare.

§. 2. Duobus modis intelligi verba Prophetæ possunt, vel de misericordia Dei erga homines, vel hominis erga proximum. In duas enim partes diuisi sunt interpretes.

De misericordia Dei erga homines accipiendum, De misericordia videtur ostendere contextus Prophetæ. Quid faciam, cordia Dei inquit v. 4. quo loco misericordiam suam paratam ostendit, sed quam illi suis peccatis impeditam eant, v. 5. nubes matutina, quæ imbrem salutarem promittit, sed radiis solis dissipatur. Propter hoc doluit in Prophetis, ut proliorem, & ad rectitudinem deducerem, & Prophetas occidi verbis oris mei, cum eos vobis obicerem. Causa, quia ad penitentiam reducere conatus sum, & misericordiam meam malo quam sacrificium. Ita Hieronymus. Ose. Chrysostom. in hunc locum. Alia de misericordia hominum in homines interpretantur. Itaque cum dicit, misericordiam Ephraim & ludæ esse instar nubis matutinae, & roris, significat eos, handquaquam constanter pietati seruire, à præfinito beneficio ad auaritiam crudelitatemque conuerti.

§. 3. Mihi videtur de misericordia generatim loqui prophetam, tam ea quam Deus homini, quam illa, quam homo homini exhibet, inter se enim iunguntur, & coherant, misericordibus enim illa præstatur, misericordes enim misericordiam consequuntur. Sed præcipue tamen de illa quam inter se homines exercent. Nam si prophetam spectes, facile apparet, Deum loqui de aliquo quod ab homine requirit. Obi cit enim Ephraim & ludæ misericordiam eorum esse quasi nubem matutinam, & quasi rorem mane pertransientem, hoc est breuem, euanidam: Cum vero dicit,

misericordia